

str. 2	str. 3	str. 5	str. 6	str. 7	str. 8
Slovensko má už 110 zelených škôl. Prečítajte si, aké pozitíva projekt školám prináša.	Noc výskumníkov zaplnila Elektrárňu Piešťany, žiaci mali možnosť vyskúšať si experimenty.	Elektromobily získavajú na popularite, pozrite sa, kde budú najnovšie nabíjacie stanice.	Regióny opäť ožili aj vďaka grantovému programu Nadácie ZSE.	Prečítajte si, aký výťažok sa podarilo vyzbierať na charitatívnom golfovom turnaji.	Zamestnanci ZSE sa zúčastnia ďalších dobrovoľníckych aktivít.

NOVINKY

písané ceruzkou

Dnes je prvý deň zvyšku tvojho života

Editoriál Petra Bednára, Úsek korporátnej komunikácie ZSE

„Je len na nás, ako sa rozhodneme využiť čas, ktorý nám bol daný.“

Takto provokačne znie názov komiksového románu rakúskej autorky Ulli Lust. Znie možno hrozivo, možno negativisticky, ale zároveň nám hovorí priamočiaro základnú životnú pravdu: každý deň je nová príležitosť a šanca. Nemusíme chcieť rovno zmeniť svet či zachrániť topiace sa dieťa. Stačí zavolať milovanej osobe alebo premôcť sa a pozdraviť nepriemného suseda, pustiť pred seba v dopravnej zápche vodiča, ktorý sa ponáhľa, a netrúbiť naňho. Darovať staršie oblečenie, kúpiť človeku bez domova jedlo. Alebo tiež sám seba

pochváliť, odmeniť, nájsť si čas pre seba a kúpiť si čokoládu. Urobiť sebe a predovšetkým svojmu okoliu krajší deň. Sú ľudia, ktorí svoj voľný čas a energiu venujú tomu, aby svet robili krajším a lepším miestom pre ostatných. Robia tak v rámci voľného času, bez nároku na uznanie či odmenu. Pomáhajú ľuďom v núdzi, zlepšujú školstvo, organizujú podujatia pre svoju obec či komunitu. V tomto čísle našich Noviniek sa dočítate napríklad o certifikácii Zelené školy, programu občianskeho združenia Živica. Sme veľmi vďační, že

tento projekt, ktorý dlhodobo podporujeme, si získava celospoločenské uznanie – na jar Živica dostala cenu ministra životného prostredia, v októbri sa na slávnostnej certifikácii osobne zúčastnil prezident SR. Za ďalší projekt Živice, Sokratov inštitút, prebral na jeseň tohto roku cenu Technickej univerzity vo Zvolene za dlhoročnú spoluprácu riaditeľ Juraj Hipš. Existuje tiež množstvo aktívnych ľudí, ktorí organizujú aktivity na lokálnej úrovni, ktorým sa formálne ocenenie nedostane; sme radi, že im môžeme

pomôcť aspoň finančne a šíriť informácie o ich činnosti. Stačí si pozrieť facebookovú stránku našej nadácie. V spolupráci s občianskym združením APPA sme otvorili nové dva grantové programy s cieľom pomôcť hendikepovaným. Ich spoločným menovateľom je partnerstvo založené na finančnej podpore ľudí, ktorí sú aktívni a okrem pomoci konkrétnym jednotlivcom chcú meniť prostredie, v ktorom žijú. Chcú formovať pohľady a názory svojho okolia na ľudí s hendikepom a otvárať tak túto tému vo verejnom priestore, aby pomoc

nespočívala len v poskytnutí finančných zdrojov, ale aby postupne dochádzalo ku zmene vnímania celej problematiky. Som presvedčený, že každý takýto projekt nás ako spoločnosť posúva ďalej a robí nás lepšími. Záleží predovšetkým na nás, na ľuďoch, šancu máme každý deň. Ako hovorí Gandalf z Tolkienovej knihy Pán prsteňov: „Je len na nás, ako sa rozhodneme využiť čas, ktorý nám bol daný.“ Verím, že čas, ktorý venujete čítaniu našich noviniek, bude príjemne strávený a želim vám lepší deň.

Slovensko má 110 zelených škôl aj vďaka ZSE

Občianske združenie Živica organizuje program Zelená škola už trinásť rokov. Za tento projekt získali množstvo ocenení – to najnovšie prišlo na jar od ministra životného prostredia SR. Tohtoročnú certifikáciu zelených škôl prišiel osobne pozdraviť aj prezident SR Andrej Kiska.

Certifikácia je symbolickým vyvrcholením úsilia škôl zapojených do programu Zelená škola. Počas školského roka žiaci pod vedením pedagógov postupujú podľa stanovenej metodiky (viac na webe www.zelenaskola.sk) a po úspešnom splnení kritérií sa môžu uchádzať o vľajku a medzinárodný certifikát programu Zelená škola. Tohtoročná certifikácia, ktorá prebehla 5. októbra vo Zvolene za prítomnosti prezidenta SR, bola úspešná pre 110 škôl z celého Slovenska. Zelená škola je medzinárodný program, do ktorého je zapojených 62 krajín a 52 000 škôl. Jeho koordinátorom v SR je Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica. Počas trinástich rokov existencie Zelené školy prešli programom stovky materských, základných a stredných škôl. V uplynulom

školskom roku sa doň zapojilo 314 škôl. „Samotný program je predovšetkým o priamom zapojení žiakov do reálnej zmeny s environmentálnym presahom,“ vysvetľuje riaditeľ Živice Juraj Hipš. „Žiaci spolu s pedagógmi identifikujú potreby a so zapojením širšej komunity, ako napríklad vedenia obce, rodičov, obyvateľov pripravujú a realizujú to, čo je v danom prostredí potrebné a reálne možné. Takto vznikajú napríklad „pešobusy,“ pri ktorých žiaci namiesto od-

vozu autami chodia do školy pešo, cyklistické chodníky, územia chránené danou školou a podobne. Pre nás je dôležité, aby to nebola zmena pre zmenu a aby vznikla a bola riadená predovšetkým žiakmi. Týmto spôsobom sa naučia samostatne, kriticky a zodpovedne rozmyšľať.“ Hlavným partnerom programu Zelená škola je už dlhé roky ZSE. Na tohtoročnej certifikácii sa za náš holding zúčastnil Andrej Juris, predseda predstavenstva ZSD. „Z rozhovorov s pedagógmi aj žiakmi bolo jasne cítiť, že sú motivovaní reálne niečo urobiť. Vzhľadom na dlhodobú stagnáciu nášho školstva je to veľmi silný a pozitívny signál. Som rád, že naša spoločnosť je súčasťou programu Zelená škola a že aj vďaka nám v slovenskom

Certifikácie sa zúčastnil aj prezident SR Andrej Kiska.

školstve vzniká koalícia pripravená robiť inovatívne zmeny zdola. Zároveň verím, že aj tento projekt

nám pomôže zviditeľňovať ZSE a ZSD u žiakov, medzi ktorými vyrastú odborníci, o ktorých sa

ako zamestnávateľ budeme o niekoľko rokov uchádzať,“ povedal Andrej Juris.

Všetky dôležité informácie nájdete na stránke www.zelenaskola.sk, ako aj na facebookovom profile www.facebook.com/zelenaskola.

zdroj: www.konvergenzie.sk, www.operaslovakia.sk

Festival Konvergenzie – výnimočné stretnutia s komornou hudbou

Medzinárodný festival komornej hudby Konvergenzie každoročne patrí na Slovensku k očakávaným stálciam koncertného života. Samotné slovo „konvergenzie“ znamená zblížovanie. Festival prináša rôzne štýly tradičnej a netradičnej hudby a prepája slovenských a zahraničných interpretov, ktorí sú už etablovaní, ale v rámci festivalu vytvárajú niečo nové.

Festival zároveň prepája hudbu s inými umeleckými žánrami, divadlom, literatúrou či vizuálnym umením. Od roku 2008 festival cestuje po Slovensku a posledné roky si našiel miesto aj v Košiciach. Konvergenzie každoročne vytvárajú priestor

pre umelcov a milovníkov hudby, kde sa môžu priblížiť k rôznym žánrom, projektom a osobnostiam komornej hudby z celého sveta.

V septembri sa konal už jeho osemnásť ročník. Jeho zakladateľ, popredný slovenský vio-

lončelista Jozef Lupták, si nie je istý, či to znamená, že festival je už dospelý. „No ak sme v niečom dospelí, určite v schopnosti komunikovať komornú hudbu širšiemu publiku než na začiatku. Nadšenie a radosť z tvorenia si chceme ponechať detské, mož-

no aj trochu tinedžerské. Verím a dúfam, že aj v dospelom veku Konvergenciám toto naďalej zostane. Radosť z momentu, z hudby, zo stretnutí, krásy.“ Osem dní a jedenásť festivalových koncertov prinieslo do Bratislavy nielen hudbu, ale

tiež výnimočných interpretov, osobnosti, ktoré prišli „konvergovať“, spájať jedným z najsilnejších komunikačných médií, hudbou.

ZSE je hrdým partnerom festivalu už od roku 2004. V tomto roku sme im poskytli aj elek-

tromobil, ktorý mohli používať počas celého festivalu. Veríme, že tak prispievame k tomu, aby elektromobily neboli len hudbou budúcnosti, pretože rovnako ako Konvergenzie patria do súčasnosti.

Aké sú ich skúsenosti a hlavne, ako sa im počas príprav a trvania festivalu s našim elektromobilom jazdilo?

Recenzia

Hodnotil
Róbert Molitoris, produkčný

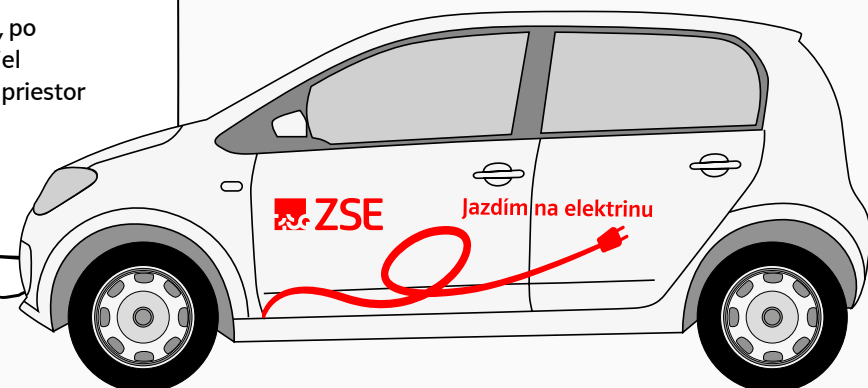
Bola to moja prvá skúsenosť s elektromobilom. Jazdil som každodenne, a to hlavne v rámci Bratislavy. Dlhšie trasy po diaľnici by pre vyššiu rýchlosť a tým aj väčšiu spotrebu pri dojazde maximálne 120 km neboli veľmi možné. Napriek vyššej nadobúdacej cene a niektorým nedostatkom by som však elektromobil známym odporučil.

+ PLUSY

1. tichý chod, rýchla akcelerácia, obratnosť a ľahké parkovanie v meste
2. dobré držanie na vozovke
3. dobíjanie počas brzdenia na automatickej prevodovke
4. primeraná dĺžka nabíjania 20 min., niekedy dlhšie
5. nízke prevádzkové náklady
6. malé, ale pohodlné auto, po sklopení zadných sedadiel prekvapivo veľký úložný priestor
7. ohľaduplnosť voči životnému prostrediu

- MÍNUSY

1. malý dojazd pri dlhších trasách mimo mesta
2. veľký odber elektriny na kúrenie, navigáciu aj na ostatné funkcie
3. málo verejných nabíjajúcich staníc, na niektorých chýbajú koncovky na rýchle dobíjanie

Je elektromobilita na Slovensku stále hudbou budúcnosti?

Na svete zatiaľ neexistuje krajina, kde by dominantne jazdili elektrické autá. Sú pozitívne príklady, ako je Holandsko, Dánsko alebo Nórsko, kde kombinácia nadštandardných príjmov, cieľenej podpory a vysokého environmentálneho povedomia verejnosti vyústila do silného nárastu predaja elektromobilov.

Sú však aj veľké európske krajiny, kde k takejto symbióze zatiaľ nedošlo. V porovnaní s okolitými krajinami sa Slovensko nachádza za Rakúskom na podobnej úrovni ako Česko alebo Maďarsko. Meradlom môže byť počet predaných elektrických áut alebo postavených nabíjajúcich staníc. Naša spoločnosť je momentálne zapojená do viacerých medzinárodných projektov, v rámci ktorých bude v horizonte 3 rokov vybudovaných v regióne strednej a východnej Európy viac ako 500 nabíjajúcich staníc.

Jedným z nich je medzinárodný projekt NEXT-E, na realizáciu ktorého poskytla Eu-

rópska komisia zatiaľ najvyšší grant určený na rozvoj elektromobility. V rámci projektu sa pozdĺž základnej transeurópskej dopravnej siete vybuduje 252 nabíjajúcich staníc. Vytvorí sa tak infraštruktúra na plynulé nabíjanie elektromobilov medzi krajinami západnej Európy a krajinami Slovensko, Česká republika, Maďarsko, Slovinsko, Chorvátsko a Rumunsko. Na Slovensku sa vybuduje 25 nabíjajúcich staníc. Projekt NEXT-E je príkladom jedinečnej spolupráce štyroch popredných koncernov v oblasti elektroenergetického, ropného a plynárenského priemyslu a dvoch producen-

tov automobilov. Zapojili sa spoločnosti skupiny E.ON (Západoslovenská energetika na Slovensku, český E.ON Czech Republic, maďarský E.ON Hungary, rumunský E.ON Romania), spoločnosti skupiny MOL (zastúpené pobočkami vo všetkých šiestich zúčastnených krajinách), Hrvatska elektroprivreda v Chorvátsku, PETROL (v Slovinsku a Chorvátsku) a automobilky Nissan a BMW. Naša spoločnosť pôsobí v rámci projektu ako koordinátor. Za nemenej dôležitý považujeme projekt, ktorý realizujeme v spolupráci s hlavným mestom a kuriérskou spoločnosťou G04. V rámci neho postavíme v Bra-

tislave 55 elektronabíjajúcich staníc. Spolu s tými, ktoré sme doteraz postavili, budeme v hlavnom meste prevádzkovať takmer 70 nabíjajúcich staníc. To je už dobrá východisková pozícia pre rozvoj súvisiacich služieb, ako napríklad požičovňa elektrických áut či e-taxi.

No samotné nabíjanie stanice ostanú len kopou železa, pokiaľ na nich neponúkneme atraktívne podmienky pre zákazníkov, rýchly prístup a jednoduchú obsluhu.

Oblasť elektromobility preto vnímame v širších súvislostiach, čiže okrem budovania a prevádzkovania nabíjajúcich staníc chceme poskytnúť zá-

kazníkov, ktorý vlastní, resp. má v prenájme elektromobil, komplexnú službu. Pripravujeme viaceré balíčky služieb v závislosti od toho, na aké účely budú tieto autá zákazníci používať. Plnohodnotne chceme zastrešiť prevádzku elektrických vozidiel vrátane napríklad lízingu pri ich kúpe, poistenia či servisu. Máme vyvinutú aplikáciu na zber dát z nabíjajúcich staníc, ich spracovanie, zúčtovanie a doručenie zákazníkom (obdoba pred-

platenia služieb u telekomunikačných operátorov), postupne chceme ponúknuť aj ďalší servis pre vlastníkov elektromobilov. Zároveň vyvíjame mobilnú aplikáciu, vďaka ktorej dostane zákazník informácie o polohe a stave staníc v reálnom čase. Cieľom je predstaviť atraktívnu alternatívu voči autám na klasický pohon a prípadné nedostatky elektrických áut kompenzovať zaujímavými obchodnými podmienkami spolu s vybranými partnermi.

Ja som budúcnosť zelenej dopravy

Nová mobilná aplikácia ZSD aj pre nevidiacich a slabozrakých

V priebehu tohto roka sme uviedli na trh novú aplikáciu Západoslovenskej distribučnej. Zákazník si prostredníctvom APPKY vie rýchlo a jednoducho nájsť informácie o aktuálnych poruchách a plánovaných odstávkach, nájde elektrikára, ktorého mu ZSD odporúča, môže nahlásiť zistený nedostatok.

Postupne budú pribúdať nové funkcionality, ktoré ponúknu zákazníkom prehľad o konkrétnom odbornom mieste – napríklad informácie o prekročení rezervovanej kapacity, vyhodnotenie nedodržania účinníka. Tie budú sprevádzané typmi, ktoré môžu zákazníkom zabrániť prekročiť tieto hodnoty. Prostredníctvom programu COrvus, ktorý je určený na sprístupnenie funkcionality mobilných telefónov s dotykovým displejom a operačným systémom Android i nevidiacim a ťažko slabozrakým používateľom, sme sprístupnili niektoré funkcie aj ľuďom so špecifickými potrebami.

COrvus prostredie si možno predstaviť ako špeciálne navrhnutú domovskú obrazovku so súborom vlastných aplikácií, prostredníctvom ktorých môžu nevidiaci používatelia nielen pohodlne telefonovať a poslať SMS správy, ale môžu využívať aj ďalšie vybrané funkcie smartfónu. To všetko s veľmi intuitívnym ovládaním a hlasovou reakciou. Slabozrakým používateľom prináša výrazné uľahčenie práce s aplikáciami, pretože veľmi jednoduché grafické rozhranie programu rešpektuje ich požiadavky na prístupné zobrazenie obsahu obrazovky, čo je podporené kontrastnými

ikonami, veľkosťou písma i farebným prevedením. V rámci aplikácie sú pre nevidiacich a slabozrakých dostupné tieto funkcie: rýchle vyhľadanie informácií o aktuálnych poruchách a plánovaných odstávkach, možnosť nahlásenia nedostatkov, prepojenie na poruchovú a zákaznícku linku. Program je ovládaný hlasom, čo výrazne zrychľuje prácu zrakovo postihnutých s dotykovými telefónmi.

Vysoký kontrast aplikácie pomáha ľuďom so zrakovým postihnutím.

Zdroj: www.dravce.sk Foto: Zuzana Lančaričová

Podme spolu pomôcť prírode

Takmer pred 130 rokmi sa elektrická energia stala nevyhnutnou súčasťou každodenného života ľudí na celom svete. Sieť elektrických vedení tu však nebola od nepamäti, a preto sa na túto zmenu v krajine musela adaptovať aj príroda.

Územie Slovenska je pretkané čoraz hustejšou sieťou elektrických vedení v rozsahu takmer 35-tisíc kilometrov. Pre vtáctvo sú drôty v dráhe ich letu nebezpečnou prekážkou. Preto v spolupráci s ornitológmi realizujeme množstvo aktivít, ktoré vtákom vytvárajú podmienky na ich bezpečný let, hniezdenie a lov potravy. Pomoc ľudí sa stala v prípade niektorých ohrozených druhov predpo-

kladom na ich prežitie v krajine, ktorú výrazným spôsobom človek ovplyvnil a nenávratne zmenil pôvodné podmienky prostredia.

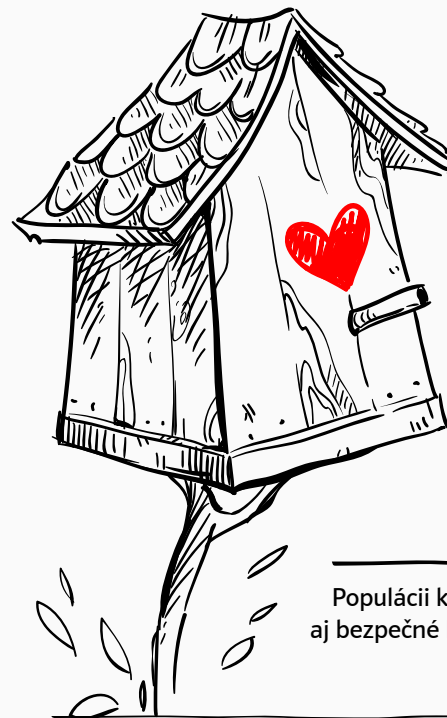
Výsledky najnovšej štúdie ukázali, že na Slovensku klesá populácia kúvika obyčajného. A to dosť výrazným tempom, za posledné desaťročia sa jeho stav znížil minimálne o tretinu! Poľnohospodárske družstvá prechádzajú veľkými zmenami,

areály pustnú a zarastajú vysokou burinou, v ktorej má kúvik len nízku šancu uloviť potravu. Pri modernizácii budov sa uzatvárajú podkrovia, takže sa významne stráca aj ponuka miest na hniezdenie. Ak sa k tomu pridá nepriaznivá zima, intenzívna automobilová doprava a predátori, kúvik nemá šancu. Pomôcť tejto maličkosti sove môžeme všetci, stačí zodpovedný prístup ku krajine

a využívaniu prírodných zdrojov. „Osud kúvika obyčajného nám nie je ľahostajný, preto dlhodobo realizujeme aktivity na jeho ochranu. Intenzívne spolupracujeme s majiteľmi poľnohospodárskych družstiev. Vďaka podpore z programu 3Dod ZSE (Dávame domov dravcom) vyrábame a inštalujeme nové, bezpečné hniezdne budky. Vletový otvor je tu ošetrovaný plechovým

ohraničením, ktoré chráni mladú pred predátormi. Zároveň odstraňujeme nebezpečné prvky, v ktorých by kúvik mohol uviaznuť alebo sa utopiť. Cieľom je zabrániť ďalšiemu poklesu populácie. Pridať sa k záchrane kúvika môže prekvapivo každý. Druhy poľnohospodárskej krajiny potrebujú k životu pestré, šetrne využívané prostredie. Voľbou produktov z lokálnej produkcie a biovýrobkov podpo-

rujeme nielen domácu ekonomiku, ale i ohľaduplné využívanie krajiny, kde kúvik nájde dostatok hmyzu a drobných hľodavcov. Nezabúdajme preto, že aj náš každodenný nákup potravín výrazne ovplyvňuje celkovú pestrosť krajiny, v ktorej nežijeme iba my,” vysvetľuje Tomáš Veselovský z Ochrany dravcov na Slovensku.

Populáciu kúvika pomáhajú aj bezpečné hniezdne budky.

Kúvik, posol zlých správ?

Hádam žiadna sova nie je opradená toľkými mýtmi ako kúvik. Naši starí rodičia ho považovali za posla zlých správ. Verili, že jeho hlas je predzvesťou smrti. V gréckej mytológii sa stal symbolom múdrosti vďaka priazni bohyně Atény. Podľa nej dostal latinský názov Athene noctua a vyslúžil si aj čestné miesto na 1 € minci.

Mýtus o kúvikovi ako poslovi smrti bol medzi generáciami zakorenený dlhé storočia. V období, keď bol v domácnosti ťažko chorý alebo umierajúci člen rodiny, príbuzní dávali horiacu sviečku k oknu. Vtedy sa ozvalo plačlivé „kiiiv“ a povera bola na svete. Pritom kúvik sa v tejto pozícii ocitol úplne nevinne. Pri love sa riadi najmä zrakom, preto mu svetlo zapálenej sviečky pomáhalo nájsť veľký hmyz, jeho jedálny lístok je pestrý, sú v ňom chrobáky, kobylky, ale

aj myši či menšie druhy vtákov. Pomôcť prírode vlastnými rukami sa rozhodli aj dobrovoľníci z radov zamestnancov. V rámci jesenných Ekodní v ZSE sa naučili, ako správne vyrobiť budku vhodnú na hniezdenie, pričom si každý mohol vyrobené budky vziať domov do záhrady a pomôcť tak spevavcom vo svojom bezprostrednom okolí.

„Na niektorých miestach je už prostredie zahalené snehovou prikrývkou. To je jednoznačná situácia, keď vtáčenca ocenia sl-

Kúvik obyčajný je vysoký 17,5 až 23,5 cm a doživa sa až 10 rokov.

Skupinu pre výskum a ochranu dravcov a sov (SVODAS)

založil v roku 1975 jeden z najvýznamnejších ornitológov na Slovensku Mgr. Štefan Danko. Od roku 2004 vystupuje organizácia pod názvom Ochrana dravcov na Slovensku (RPS), pričom skratka organizácie vychádza z anglického názvu – Raptor Protection of Slovakia. RPS v súčasnosti združuje vyše 150 členov a sympatizantov z celého Slovenska, medzi ktorými sú profesionálni i dobrovoľní ochrancovia prírody, odborníci i aktívni a nadaní študenti vysokých škôl s prírodovedným zameraním.

Ochrana dravcov na Slovensku

Ochrana dravcov na Slovensku je mimovládna organizácia – občianske združenie, ktoré sa venuje výskumu a ochrane voľne žijúcich dravých vtákov a sov. Združuje záujemcov o ochranu a výskum dravcov, vzdeláva svojich členov a verejnosť, ochraňuje vtáctvo vo voľnej prírode s pôsobnosťou v rámci celého Slovenska.

Všetky dôležité informácie nájdete na stránkach www.lifeenergia.sk, www.dravce.sk, www.skupinazse.sk, ako aj na facebookovom profile www.facebook.com/dravce.sk.

Zdroj: Západoslovenská energetika

Do Elektrárne Piešťany sa vrátila Noc výskumníkov

V piešťanskej elektrárni prebehlo aj tento rok follow-up podujatie k Európskej noci výskumníkov. V piatok 10. novembra, na záver Týždňa vedy a techniky, mohli žiaci a študenti nasávať vedomosti priamo od vedcov zo SAV na troch vedeckých prednáškach aj v interaktívnom stánku.

Môj mozog je len príjemca. V skutočnosti je vesmír zdrojom všetkých znalostí, sily a inšpirácie.

Nikola Tesla

Tím z Elektrotechnického ústavu SAV

prípravil prednášku na tému supravodivých magnetov, v ktorej vysvetlili supravodivosť a jej využitie v rôznych oblastiach. Predviedli princíp levitácie supravodivých objektov v magnetickom poli a využitie tohto javu v doprave. Osvetlili aj problematiku konštrukcie fúzneho reaktora na výrobu „čistej“ elektrickej energie. Ten využíva princíp magnetickej levitácie pre udržanie superhorúcej plazmy vnútri reaktora mimo kontaktu s jeho povrchom.

Ďalšia vedecká prednáška

bola o kvantovej kryptografii. O tom, ako sa sen o bezpečne utajených správach stáva skutočnosťou v tajomnom svete malinkých, rýchlo letiacich častíc – kvantovo previazaných fotónov. Pomocou hier so svetlom žiaci zistili, ako sa naozaj tajné správy dajú posilať.

Na záver v elektrárni ožil

tajomný svet svetla a bleskov na počesť veľkého fyzika a vynálezcu Nikolu Teslu. Životný príbeh tohto geniálneho vedca doplnila séria pokusov. Pomocou Teslových transformátorov sa predviedli ionizácie v sklenených bankách plnených rôznymi plynmi, plazmové gule a iontový motor.

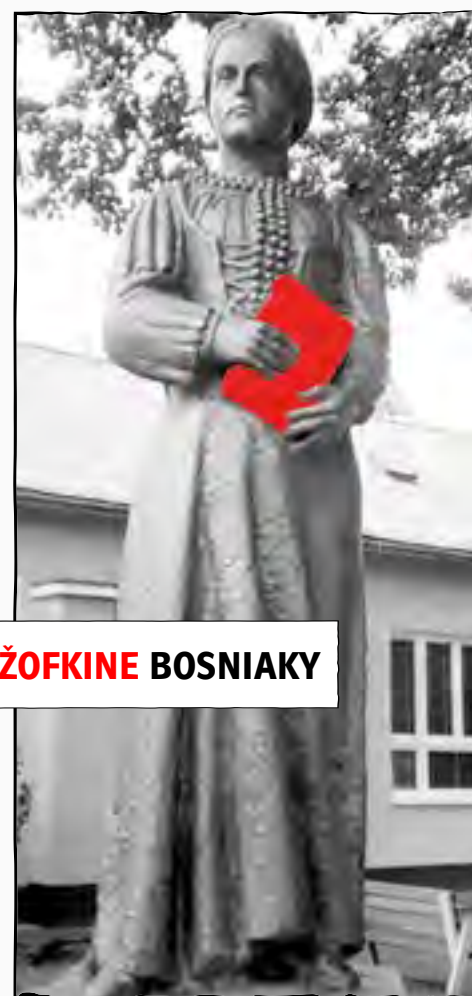
V interaktívnom stánku si žiaci sami vyskúšali experiment s voľne sa pohybujúcimi levitujúcimi supravodivými objektmi.

Reportáž z Noci výskumníkov nájdete v archíve portálu SME.sk. Všetky dôležité informácie nájdete na stránke www.elektrarnapiestany.sk, ako aj na facebookovom profile www.facebook.com/ElektrarnaPiešťany.

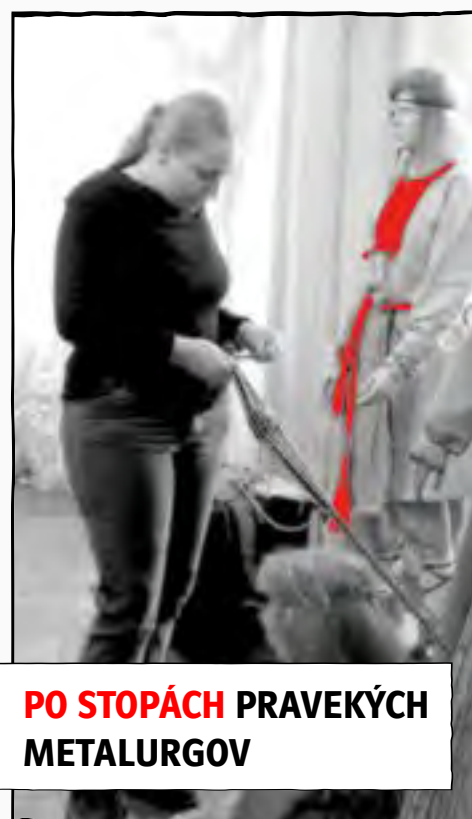
Viete, kde to žije? V regiónoch!

Podujatia podporené v grantovom programe Nadácie ZSE Rozprúdime regióny naďalej prebiehajú. Opäť vám predstavujeme niektoré z nich, ktoré sa konali v posledných týždňoch. Ak vás tieto podujatia zaujali, pridte sa pozrieť na niektoré z ďalších športových, kultúrnych, spoločenských či iných podujatí z dokopy 182, ktoré sme v tomto ročníku programu podporili. Jednotlivé termíny priebežne zverejňujeme na facebookovom profile nadácie www.facebook.com/nadaciadzse. Všade ste srdečne vítaní.

ŽOFKINE BOSNIJAKY

V septembri sa uskutočnil tradičný Šuriansky jarmok, kde sa predstavila aj historická osobnosť šurianskeho regiónu, slávna rodáčka Žofia Bosniaková. Dcéra kapitána Šurianskeho hradu bola známa svojou dobročinnosťou, deťom, chorým a chudobným rozdávala chlebové zemle „bosniaky“. Tie mohli v Žofkinom stánku počas jarmoku návštevníci sami ochutnať.

PO STOPÁCH PRAVEKÝCH METALURGOV

V Ponitrianskom múzeu v Nitre vytvorili pre návštevníkov originálny vzdelávací program zameraný na dávnu minulosť Slovenska, približujúci život človeka bronzovej doby. Originálne archeologické nálezy a pamiatky doplnili rekonštrukcie odevov, repliky šperkov, nástrojov, zbraní a keramiky, ktoré môžu návštevníci vziať do rúk.

NITRÁNSKY RÍNEK

Mestský trh, spojený s kultúrnymi vystúpeniami a zaujímavým programom, sa už tradične koná dvakrát za rok. Počas toho septembrového sa mohli odprezentovať nielen remeselníci, umelci a dizajnéri, ale aj farmári či pestovatelia z okolia.

RAČIANSKA ŠARKANIÁDA

V októbri sa v Bratislave stretli rodiny pri spoločnom púšťaní šarkanov. Súčasťou podujatia boli tvorivé dielne pripravené občianskym združením Mládež ulice, kde si mohli deti vymalovať svojho šarkana či zasúťažiť napríklad o „Najkrajšieho doma vyrobeného šarkana“.

FESTIVAL MALÝCH FOLKLORISTOV - KATICA

Na Slovensku pôsobí množstvo detských folklórnych súborov, ktoré vychovávajú deti k láske k vlastnej kultúre. Na festivale KATICA sa mohli stretnúť, navzájom učiť a tráviť spoločný čas súbory zo širokého okolia Samorína. Festival malých folkloristov je milým festivalom detí plným smiechu, radosti, hudby, tanca a tvorivých aktivít.

KACHICAN CUP 2017

Karate. U mnohých pojem, ktorý sa vzťahuje na výtržnosti či vybavovanie si účtov. Pre tých, čo sa mu venujú, znamená šport a filozofiu v jednom. Na Kachican Cupe si prišli do Nitry skonfrontovať svoje zdatnosti mladí aj skúsenejší súťažiaci zo Slovenska, Maďarska, Poľska, Rakúska, Ukrajiny či USA.

POSVIŇTE SI S NAMI NA SNY

Bratislavské Artforum pripravilo počas jesene sériu doobedných vikendových programov pre deti, naviazaných na knihy a literatúru. Vybraná detská klasika, kvalitné literárne novinky, hry a workshopy rozvíjali u detí záujem o čítanie. Mladšie deti sa mohli tešiť aj z bábkového divadla.

VIANOČNÉ TRHY V OBCI BÁHOŇ

Vianočné trhy sa v obci Báhoň stali už tradíciou. Výnimkou neboli ani tento rok. O program sa postarali deti z materskej a základnej školy Báhoň, ale aj klienti tunajšieho Domova sociálnych služieb pre dospelých. Návštevníci vianočných trhov si pochutnávali na varenom vínku, zabiackových špecialitách i typických vianočných koláčikoch.

Dva programy, spoločný cieľ pomáhať

V Nadácii ZSE považujeme za dôležité prispievať svojim konaním k tomu, aby svet, ktorý vytvárame, bol ešte lepším miestom na život. Podpora vzdelávania a komunitného rozvoja patrí v Nadácii ZSE k hlavným prioritám. Preto sme sa tento rok, v spolupráci s Asociáciou pomoci postihnutým APPA, rozhodli vyhlásiť dva nové otvorené grantové programy, ktorých cieľom je zaktivizovať miestne komunity na pomoc ľuďom s postihnutím, ktorí medzi nami žijú.

V grantovom programe Búrame bariéry chceme aktivizovať miestne komunity, a preto podporíme organizovanie lokálnych charitatívnych podujatí, ktorých výťažok bude použitý na zlepšenie života ľudí so znevýhodnením.

Podpora 8 charitatívnych podujatí pre lepšiu kvalitu života znevýhodnených ľudí.

O podporu sa mohli uchádzať zdravotne postihnutí jednotlivci a skupiny, ich rodinní príslušníci, známi, priatelia, všetci, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a potrebujú získať finančné prostriedky na rehabilitáciu, úhradu liekov, kompenzačné a zdravotné pomôcky, na úhradu za bezbariérové riešenie bytových priestorov a ostatných potrieb súvisiacich so zlepšením ich kvality života. Finančná podpora vo výške do **1 000 €** je určená na organizačné a technické zabezpečenie charitatívneho podujatia.

Až 31 žiadostí predložených v programe nás presvedčilo, že sa nájde dosť aktívnych ľudí, ktorí neváhajú pomôcť tým, ktorí si nevedia pomôcť sami. Držíme im palce v tomto úsilí a finančnú podporu 7 000 eur sme prerozdělili medzi 8 žiadateľov. Veríme, že rôzne benefičné koncerty, športové dni, charitatívny beh, bicyklovanie alebo divadelné predstavenie rozprúdia komunitný život a zároveň prinesú bohatý výťažok. Lebo darovať je viac ako dostať.

NADÁCIA ZSE | Podporíme vašu energiu pre dobrú vec

Dostaneme ťa do školy

Ľahúčko a bez prekážok

Nové vybavenie pre imobilných žiakov v školách v Trenčíne, Veľkých Levároch a Starej Turej.

Systematicky chceme prispievať k tomu, aby sa proces vzdelávania na Slovensku mohol zlepšovať. Uvedomujeme si, že na ceste ku kvalitnému vzdelaniu je potrebné prekonať ešte mnoho prekážok.

V grantovom programe Dostaneme ťa do školy mali školy možnosť získať podporu 8 000 € na vybudovanie stoličkového výťahu alebo schodiskovej plošiny. Veríme, že spoločnými silami sa nám podarí prekonať bariéry, ktoré komplikujú žiakom s postihnutím každodenný život v škole. Školám chceme dať možnosť vytvoriť priestor na integráciu a spoločné vzdelávanie všetkých detí bez rozdielu.

Z 12 predložených žiadostí vybrala hodnotiaci komisia 3 školy, ktoré si prerozdělila sumu 24 000 €. Už čoskoro tak pribudne bezbariérové riešenie v Základnej škole s materskou školou vo Veľkých Levároch, ktorú navštevujú 3 takmer imobilní žiaci a do učební ich asistenti nosili. V Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Trenčíne doteraz používali svojpomocne zhotovený drevený nájazd, aby sa 4 študenti s postihnutím dostali do odborných učební. Nová schodisková plošina im umožní prijímať aj ďalších študentov, ktorí sa budú pripravovať na výkon povolania v odboroch, ktoré sú pre telesne postihnutých žiakov vhodné. V základnej škole v Starej Turej sa uľahčí prístup na prvé poschodie žiakom so špeciálnymi výchovnými potrebami a neskôr budú môcť integrovať aj ďalších žiakov.

ASOCIÁCIA POMOCI POSTIHNUTÝM APPA POMÁHA HENDIKEPOVANÝM DEŤOM A DOSPELÝM OD ROKU 2009.

Svojím členom pomáha zlepšovať kvalitu života, podporuje začleňovanie sa do spoločnosti a rodinám pomáha so získavaním

financií predovšetkým na rehabilitácie, zdravotné pomôcky, lieky, špeciálne operácie, bezbariérové riešenia domov a bytov.

CHARITATÍVNY GOLFOVÝ TURNAJ

V piatok 22. septembra 2017 sa v Penati Golf Resort Senica zišlo viac ako 50 hráčov na firemnom golfovom turnaji ZSE, ktorý sa firma rozhodla premeniť na charitatívne podujatie. Jednoduchý a milý spôsob, ako svojich partnerov pozvať na golf a zároveň urobiť dobrú vec pre tých, ktorí to potrebujú.

Asociácia pomoci postihnutým APPA vybrala troch členov svojho klubu, ktorým bol výťažok podujatia venovaný. 15-ročný Marek, 10-ročná Deanka a 36-ročný Anton potrebujú zakúpiť špeciálny rehabilitačný prístroj Motomed, ktorý im umožní kvalitnú každodennú rehabilitáciu, od ktorej je vo veľkej miere závislý ich zdravotný stav.

Prijemné jesenné počasie, dobrí hráči, skvelý moderátor a zároveň golfista Martin Mňahončák a tiež sprievodný program – všetko dotvorilo deň, ktorý priniesol zábavu i pomoc. Celkový výťažok sa podarilo zvýšiť na **5 100 €** a každý z troch podporených tak získal **1 700 €** na rehabilitačný prístroj. Urobiť dobrú vec je jednoduché.

Šport, vzdelávanie aj kultúra.

Alebo: Ako sa naši zamestnanci činili

Dobrovoľníci z radov zamestnancov skupiny ZSE sa aj počas celého roka 2017 angažovali v projektoch, ktorými zveľaďovali prostredie, v ktorom žijú. V tomto roku sa v programe podporilo 139 projektov zamestnancov. Finančne a tiež aj dobrovoľníckou prácou sa podporili vzdelávacie zariadenia, športové ihriská, neziskové organizácie alebo športové kluby v západoslovenskom regióne. Naši zamestnanci tak pomohli komunite, v ktorej pôsobíme, a reprezentovali skupinu ZSE ako spoločensky zodpovednú firmu.

V obci Dubodiel sa na príprave športovo-spoločenského podujatia **Vinohrátky** podieľal náš kolega Vladimír Judiny. Výsledkom je akcia, počas ktorej sa stretnú ľudia z obce aj z okolia, k dobrej nálade prispieva dychová hudba či deti zo základnej a materskej školy. Cyklistický klub Olympik Trnava pripravil pre svojich zverencov **výcvikový cyklokrosový tábor**, kde sa mohli pretekári kvalitne pripraviť na cyklokrosovú sezónu v súťaži Slovenského pohára. Celý projekt bolo možné zrealizovať len vďaka podpore dobrovoľníkov, medzi ktorými je aj naša kolegyňa Magda Drobná.

S knihou nie si nikdy sám. To je heslo, ktorým sa tento škol-

ský rok žije v jednej z ružinovských základných škôl. Žiaci sa učia odlišovať dôležité informácie, uvedomiť si zaobchádzanie s knihou či zorganizovať hodiny v školskej knižnici. Pri realizácii pomáhala aj Bibiana Neuschel: „Z projektu cítiť snahu o vytrhnutie detí zo všednosti bežného vnímania a používania kníh. Chcem vyzdvihnúť aj úsilie ponúknuť deťom pohľad na „život“ knihy v širších súvislostiach, ako aj to, že deti budú mať možnosť učiť sa, zabaviť a tvoriť zároveň.“

Branislav Zloch, spolu s rodičmi ďalších detí, pomáhal pri príprave tenisových dvorcov na tréningy a domáce zápasy družstiev mládeže a aj pri jarnej úprave antukových dvor-

cov po zimnom období. Mladí tenisti z TK Skalica tak mali vytvorené kvalitné podmienky na tréning a súťaže.

Turnaj **Beach Handball Cífer** sa uskutočnil už po tretí raz. Zúčastňujú sa ho ako deti, tak aj dospelí. Turnaj pripravujú hlavne nadšenci spojení s ciferskou hádzanou. Príprava zahŕňala prácu nielen na športovisku či príprave okolitého areálu, ale aj pri propagácii a pečení sladkých odmierní pre deti. Jedným z mnohých pomocníkov pri príprave turnaja bol aj Jozef Šramel.

Pri zorganizovaní **Festivalu dychových hudieb a folklórnych súborov** pomáhal aj Roman Vrbovský: „Igram je tradične známy svojou ľudovou kultúrou

a spolu s okolitými dedinami sa stále podieľa na jej zachovávaní. Vždy sa tu našlo veľa verných poslucháčov ľudovej hudby a dnes vznikli nové ľudové detské skupiny, ktoré si získavajú nových mladých prívržencov. Na takých podujatiach sa naozaj rád zúčastňujem aj ako organizátor, aj ako poslucháč.“

Peter Žibek sa aktívne podieľal pri vybudovaní **Biozáhradky v meste**, ktorá vznikla v nitrianskej materskej škole. Škôlka sa nachádza v centrálnej zóne mesta, teda v prostredí, ktoré nie je práve ideálne na záhradkárčenie. O to viac sa z nej tešia nielen deti, ale aj rodičia. Z úrody, ktorá sa nezjedla hneď, si všetci spolu pripravili osviežujúce limonády.

1. V Cíferi sa konal turnaj v Beach Handball.

2. Niektorí dobrovoľníci pracovali na vytvorení Biozáhradky v meste.

3. V Trnave sa uskutočnil cyklokrosový tábor.

4. Obec Igram organizovala Festival dychových hudieb a folklórnych súborov.

5. Základná škola v Ružinove žila tento školský rok najmä knihami.

6. Naši dobrovoľníci pomáhali aj s prípravou tenisových dvorcov.

7. Do organizovania podujatia Vinohrátky sa zapojil aj náš kolega Vladimír Judiny.

CELKOVÁ SUMA INVESTOVANÁ DO PODPORY DOBROVOĽNÍCTVA BOLA ZA 13 ROKOV VIAC AKO 940 000 €.

V roku 2018 Nadácia ZSE opäť vyhlási zamestnanecký grantový program, zameraný na podporu dobrovoľníckych aktivít zamestnancov skupiny ZSE. A aj v tomto roku podporí projekty, v ktorých sú naši zamestnanci aktívne zapojení.